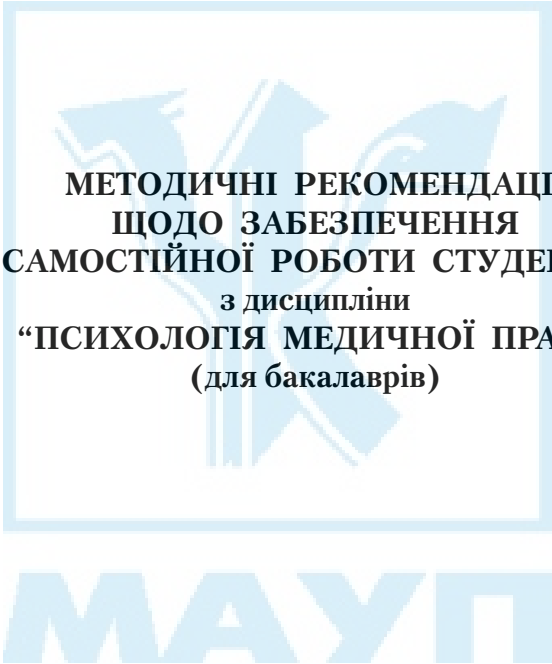

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ПСИХОЛОГІЯ МЕДИЧНОЇ ПРАЦІ”
(для бакалаврів)**

Київ 2008

Підготовлено доцентом кафедри медичної психології та психокорекції
Горачук В. В.

Затверджено на засіданні кафедри медичної психології та психокорекції
(протокол № 22 від 16.04.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Горачук В. В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Психологія медичної праці” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2008 — 28 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, організацію та форми самостійної роботи студентів, контроль самостійної роботи, теми письмових рефератів, контроль самостійної роботи студентів, тестові завдання для підготовки до підсумкового контролю знань і вмінь студентів з дисципліни “Психологія медичної праці”, а також список літератури.

©Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна “Психологія медичної праці” спрямована на пізнання психологічної сутності професійної діяльності медичних працівників, вивчення особливостей їх особистості, взаємодії з виробничим середовищем. Навчальна дисципліна “Психологія медичної праці” характеризується тісними міждисциплінарними зв'язками з природничими, гуманітарними та іншими психологічними науками, використовує їх досягнення та збагачує своїми здобутками. В результаті вивчення курсу студенти повинні оволодіти методологічними принципами психології медичної праці, основними напрямками досліджень, навчитися вирішувати основні завдання психології медичної праці:

- підвищення умов ефективності трудової діяльності медичних працівників шляхом дослідження особливостей психічних процесів як регуляторів медичної діяльності, вивчення основних психічних якостей медичного працівника як суб'єкта праці, вивчення особливостей і структури функціональних станів під час медичної діяльності, дослідження закономірностей розвитку особистості медичного працівника в процесі професійної діяльності, вивчення проблеми мотивації професійної діяльності медичних працівників, дослідження впливу соціально-психологічних факторів на ефективність медичної праці;
- гуманізації медичної праці та сприяння розвитку особистості медичного працівника шляхом участі у підготовці, підборі та розстановці медичних кадрів, регуляції питань взаємодії медичних працівників у процесі медичної праці, профілактиці втоми, перевтоми, запобіганні професійним деформаціям, професійним захворюванням, підвищенні змістовності праці, створенні умов для всебічного розвитку особистості.

До самостійної роботи студента входять освоєння теоретичного матеріалу з рекомендованої літератури, аналіз сучасних психологічних досліджень із психології праці, поданих у останніх публікаціях.

Передбачено також набуття студентами практичних умінь: підбір адекватних експериментальних методик для визначення відповідності особистості медичного працівника вимогам професії, психічних станів, синдрому психічного “вигорання”; аналіз отриманих результатів дослідження, формулювання висновків та складання відповідних протоколів. У процесі самостійної роботи студенти опановують

додаткові знання з дисципліни, які допомагають засвоювати теоретичний навчальний матеріал.

Повноцінне оволодіння навчальним матеріалом передбачає систематичну самостійну роботу студентів для закріплення знань.

Загальні положення

На сучасному етапі розвитку психологічної науки актуальною і доцільною є конкретизація загальної психології стосовно найважливішої сторони діяльності людини — праці, зокрема, медичної. Предметом вивчення психології медичної праці для студента і майбутнього спеціаліста є закономірності функціонування і формування особистості у процесі медичної праці, взаємодія з виробничим середовищем, вплив факторів трудової діяльності на особистість медичного працівника. Самостійна робота спрямована на оволодіння практичними навичками щодо профілактики нервово-емоційної напруги, втоми, перевтомлення, професійних деформацій, синдрому професійного “вигорання” під час здійснення трудової діяльності медичними працівниками.

Значення дисципліни “Психологія медичної праці” для спеціалістів-психологів визначається розширенням знань про психологічні особливості медичної праці, психологічний портрет сучасного медика, характер впливу негативних факторів трудової діяльності на психіку і соматичний стан працівників медичних закладів..

“Психологія медичної праці” належить до дисциплін професійної та практичної підготовки фахівців з освітньо-кваліфікаційним рівнем — спеціаліст.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів з дисципліни “Психологія медичної праці” потребує наявності серйозної та стійкої мотивації, яка визнається необхідністю ефективної професійної діяльності.

Активізація самостійної роботи студентами може бути забезпечена такими факторами:

1. Участю у творчій діяльності.
2. Використанням у навчальному процесі активних методів навчання.

3. Мотивуючими факторами контролю знань (рейтингова та накопичувальна системи оцінювання знань).
4. Необхідністю обов'язкового виконання індивідуальних завдань.
5. Розширенням обсягу знань з дисципліни за рахунок роботи з додатковою літературою.

Основним завданням організації самостійної роботи студентів з дисципліни “Психологія медичної праці” є навчання студентів користуватися не тільки навчальним матеріалом, але і науковою інформацією, формування вмінь та навичок постійного підвищення своєї кваліфікації.

При вивченні дисципліни “Психологія медичної праці” необхідність організації самостійної роботи полягає у єдності таких її взаємопов'язаних форм:

- аудиторна робота;
- позааудиторна пошуково-аналітична робота;
- творча наукова робота.

Аудиторна самостійна робота реалізується у процесі лекційних, практичних і семінарських занять.

Так, під час практичного заняття студенти детально аналізують методологічні принципи психології медичної праці, основні завдання, фактори, що впливають на професійну діяльність, професіограму та психограму медичного працівника, організаційні аспекти діяльності медиків, психологічні зміни, що виникають у медичних працівників в процесі трудової діяльності, механізми психологічного захисту.

Під час практичних занять відбувається перевірка засвоєння отриманих знань шляхом застосування таких форм аудиторної діяльності, як опитування, аналіз типових помилок, дискусії, семінари, рефлексійний аналіз розуміння матеріалу тощо. Підготовка до таких занять потребує ґрунтовної теоретичної і практичної самостійної роботи студентів.

При проведенні семінарів обговорюються попередньо визначені питання, до яких студенти готують тези виступів, реферати. При проведенні семінарів визначаються:

- уміння студентів аналізувати навчальний матеріал;
- здатність формулювати та відстоювати свою позицію;
- активність;
- можливість науково мислити;
- навички самостійної роботи з літературою, першоджерелами з дисципліни та методикою їх опрацювання;
- якість написання рефератів тощо.

Дискусії дають змогу виявити індивідуальні особливості розуміння обговорюваного питання, навчитись у творчій суперечці визначати істину, встановлювати особисту і спільну позицію з обговорюваної проблеми. У процесі дискусії студенти збагачують зміст уже відомого матеріалу, впорядковують і закріплюють його.

Форми проведення семінарів і дискусій можуть бути різними. З дисципліни “Психологія медичної праці” застосовують такі форми:

- у вигляді запитань і відповідей з коментарями;
- розгорнуті бесіди;
- дискусії за принципом “круглий стіл”;
- обговорення письмових рефератів студентів та їх оцінювання;
- вирішення проблемних питань та розбір конкретних ситуацій.

Позааудиторна робота з дисципліни “Психологія медичної праці” носить характер пошуково-аналітичної і наукової роботи. Завдання, які виникають у студентів у процесі самостійної роботи, сприяють мисленню, формуванню умінь та навичок. Завдання для самостійної роботи поглиблюють та закріплюють знання та уміння, які студенти отримують на лекціях та практичних заняттях. Доцільними при вивченні дисципліни “Психологія медичної праці” є такі форми проведення самостійної роботи, як:

- пошук та огляд наукових джерел за заданою проблематикою;
- підготовка рефератів;
- формулювання понять;
- відповідальне виконання домашніх завдань;
- ретельна підготовка до семінарських занять і дискусій різних видів тощо.

Змістовий модуль I. Основи психології медичної праці

Тема 1. Психологія медичної праці як наука

План практичного заняття.

1. Опитування за темою. Дискусія.
2. Питання для самостійного опрацювання:
 - 2.1. Основні завдання психології медичної праці.
 - 2.2. Мультидисциплінарність психології медичної праці.
 - 2.3. Зв’язок психології медичної праці з природничими, гуманітарними та іншими психологічними науками.

Завдання для самостійної роботи

Визначити місце і роль психології медичної праці у медицині та психології.

Література [2; 5; 6; 8; 9; 12; 15; 19; 20]

Тема 2. Методологічні принципи психології медичної праці

План практичного заняття

1. Опитування за темою. Дискусія.
2. Питання для самостійного опрацювання:
 - 2.1. Основні напрями досліджень у сучасній психології медичної праці.
 - 2.2. Методи досліджень у психології медичної праці.

Завдання для самостійної роботи

Опрацювати методи спостереження, експерименту, бесіди, анкетування, аналізу документів, продуктів професійної медичної діяльності, тестування тощо.

Література [1; 2; 4; 11; 13]

Семінарське заняття за темами 1–2.

План семінарського заняття

1. Дискусія за принципом “круглий стіл”.
2. Обговорення письмових рефератів студентів та їх оцінювання.

Перелік питань, які виносяться на дискусію

1. Предмет і завдання психології медичної праці.
2. Особливості психології медичної праці як підрозділу медичної психології.
3. Основні завдання психології медичної праці.
4. Мультидисциплінарність у психології медичної праці та її зв'язок з природничими та гуманітарними науками.
5. Місце і значущість психології медичної праці в медицині та психології.
6. Основні напрями досліджень у сучасній психології медичної праці.
7. Основні методи досліджень у психології медичної праці.
8. Допоміжні методи досліджень у психології медичної праці.

9. Фізіологічні методи досліджень у психології медичної праці.
10. Трудовий метод дослідження у психології медичної праці
11. Особливості медичної праці як специфічного суспільного явища.

Змістовий модуль II. Психологічні особливості медичного працівника та їх зміни в процесі професійної діяльності

Тема 3. Психологія медичного працівника та її роль у лікувальному процесі.

План практичного заняття

1. Опитування за темою. Дискусія.
2. Питання для самостійного опрацювання:
 - 2.1. Психологічні та професійні вимоги до особистості медичного працівника (професіограма та психограма).
 - 2.2. Когнітивні, регулятивні та комунікативні якості медичного працівника як найважливіші засоби успішності професійної діяльності.
 - 2.3. Психологічна сутність професійної моралі та поведінки медичного працівника.

Завдання для самостійної роботи

Визначити основні принципи медичної етики і деонтології.

Література [3; 5; 6; 8; 9; 16; 22]

Тема 4. Фактори, що впливають на професійну діяльність медичного працівника

План практичного заняття

1. Опитування за темою. Дискусія.
2. Питання для самостійного опрацювання:
 - 2.1. Фактори, що впливають на психологію особистості та професійну поведінку медичного працівника.
 - 2.2. Взаємозв'язок факторів професійної діяльності у психології медичної праці.

Завдання для самостійної роботи

Опрацювати систематизацію факторів професійної діяльності медичного працівника.

Література [3; 5; 6; 8; 9; 15; 19]

Тема 5. Психологічні зміни, що виникають у медичних працівників

План практичного заняття

1. Опитування за темою. Дискусія.
2. Питання для самостійного опрацювання:
 - 2.1. Основні поняття про стрес, стресогенні чинники.
 - 2.2. Психологічні зміни, які виникають у медичних працівників внаслідок дії несприятливих факторів професійної діяльності.

Завдання для самостійної роботи

Визначення і дослідження негативних психологічних факторів медичної діяльності. Методи оцінювання та самоконтролю діяльності лікаря і психолога.

Література [3; 8; 16; 17; 21]

Тема 6. Професійні деформації, що виникають у медичних працівників. Синдром професійного “вигорання”

План практичного заняття

1. Опитування за темою. Дискусія.
2. Питання для самостійного опрацювання:
 - 2.1. Професійні деформації, що виникають у медичних працівників внаслідок тривалої роботи та праці за певною спеціальністю.
 - 2.2. Зміни особистості внаслідок тривалої роботи в медичних закладах різного профілю.
 - 2.3. Вплив відносин лікар-пацієнт на медичного працівника. Стигматизація лікаря, психолога.

Завдання для самостійної роботи

Психодіагностика синдрому професійного вигорання медичного працівника.

Література [2–4; 10; 20]

Тема 7. Специфіка роботи медичного працівника в медичних установах різного профілю

План практичного заняття

1. Опитування за темою. Дискусія.

2. Питання для самостійного опрацювання:
 - 2.1. Психологічні особливості медичної праці в різних галузях медицини.
 - 2.2. Особливості психологічного підходу до лікувального процесу в різних медичних спеціальностях.
 - 2.3. Кримінальна, судова, громадянська відповідальність медичного працівника (лікаря, психолога).

Завдання для самостійної роботи

Опанувати основні напрями взаємодії лікаря і психолога.

Література [7; 10; 14; 16]

Семінарське заняття за темами 3–7.

План семінарського заняття

3. Дискусія за принципом “круглий стіл”.
4. Обговорення письмових рефератів студентів та їх оцінювання.

Перелік питань, які виносяться на дискусію

12. Професійні вимоги до особистості медичного працівника.
13. Психологічні вимоги до особистості медичного працівника.
14. Психологічний профіль медичного працівника.
15. Психологічна сутність професійної моралі та поведінки медичного працівника.
16. Основні принципи медичної етики і деонтології.
17. Взаємозв'язок клінічної медицини, медичної психології, медичної етики і деонтології.
18. Фактори, що впливають на психологію особистості та професійну поведінку медичного працівника.
19. Психофізіологічні фактори, що впливають на психологію особистості та професійну поведінку медичного працівника (вік, стать, рівень освіти, релігійність).
20. Медико-психологічні фактори, що впливають на психологію особистості та професійну поведінку медичного працівника (тривала робота в установах певного профілю).
21. Психо-соціальні фактори, що впливають на психологію особистості та професійну поведінку медичного працівника (стиль керівництва колективом, соціально-психологічний клімат колективу).

22. Організаційні фактори, що впливають на психологію особистості та професійну поведінку медичного працівника.
23. Соціально-економічні фактори, що впливають на психологію особистості та професійну поведінку медичного працівника.
24. Взаємозв'язок соціально-економічних, організаційних та медико-психологічних, психосоціальних факторів у психології медичної праці.
25. Особливості медичної діяльності на сучасному етапі розвитку медичної галузі.
26. Психологічні особливості особистості медичного працівника як передумова виникнення професійних деформацій.
27. Основні поняття про стрес, стресогенні чинники.
28. Визначення і дослідження негативних психологічних факторів медичної діяльності.
29. Методи оцінювання та самоконтролю діяльності лікаря і психолога.
30. Синдром професійного “вигорання” як наслідок дії некерованого стресу.
31. Стадії синдрому професійного “вигорання” за В. В. Бойко.
32. Стадії синдрому професійного “вигорання” за К. Масlach і С. Джексон.
33. Психологічні зміни особистості медичного працівника при розвитку синдрому професійного “вигорання”.
34. Психодіагностика синдрому професійного “вигорання”.
35. Рівень мотивації медичного фахівця та його вплив на діяльність.
36. Методи підвищення самооцінки медичного персоналу.
37. Вплив потенційних перспектив професійного зростання на діяльність медичного персоналу.
38. Фактор позитивної оцінки діяльності як метод підвищення самооцінки медичного персоналу.
39. Фактор підвищення кваліфікації медичного персоналу.
40. Фактор відповідальності за свою діяльність та свобода прийняття рішень персоналу.
41. Фактори мотивування до діяльності медичного працівника.
42. Делегування повноважень нижчим ланкам як фактори мотивування до діяльності.
43. Стигматизація лікаря, психолога, медичного працівника.
44. Кримінальна, судова, громадянська відповідальність медичного працівника (лікаря, психолога).

45. Відповідальність медичного працівника при розв'язанні питань експертизи, встановленні діагнозу.

Змістовий модуль III. Засоби профілактики психологічних змін особистості медичного працівника та оптимізації медичної праці

Тема 8. Запобігання виникненню явищ професійної деформації та професійного “вигорання”

План практичного заняття

1. Опитування за темою. Дискусія.
2. Питання для самостійного опрацювання:
 - 2.1. Значення профорієнтації у свідомому виборі професії медичного працівника.
 - 2.2. Етапи професійного відбору із встановлення придатності особи до медичної діяльності.
 - 2.3. Основи організації праці медичного працівника. Форми організації роботи в медичній установі. Взаємозв'язок підрозділів, вибір форм роботи підрозділів і професійних контактів. Структуроване спілкування в межах роботи підрозділів лікарні.

Завдання для самостійної роботи

Визначити методи профілактики “вигорання” серед медичного персоналу установ різного профілю.

Література [6; 8; 9; 15; 19]

Тема 9. Методи оптимізації праці медичного працівника

План практичного заняття

1. Опитування за темою. Дискусія.
2. Питання для самостійного опрацювання:
 - 2.1. Способи психологічної оптимізації праці та підвищення ефективності роботи медичних працівників.
 - 2.2. Методи психологічної роботи з персоналом медичних установ: групова робота, супервізія, групи зустрічей, консультації, Т-групи, балінтівські групи тощо.

2.3. Методи саморегуляції психічних станів та розвитку особистості як способи профілактики синдрому професійного “вигорання”.

Завдання для самостійної роботи

Ознайомлення з принципами організації індивідуальної та групової психологічної роботи з персоналом медичних установ.

Література [1; 9; 10; 14; 15; 18; 23]

Семінарське заняття за темами 8–9.

План семінарського заняття

5. Дискусія за принципом “круглий стіл”.
6. Обговорення письмових рефератів студентів та їх оцінювання.

Перелік питань, які виносяться на дискусію

46. Вплив відносин лікар — пацієнт на медичних працівників.
47. Особливості праці медичного працівника в різних галузях медицини.
48. Особливості психологічного підходу до лікувального процесу в різних медичних спеціальностях.
49. Взаємодія лікаря і психолога.
50. Вплив професійної діяльності різного фаху на особистість медичного працівника.
51. Професійна “шкідливість” в установах різного профілю.
52. Зміни особистості внаслідок тривалої роботи в медичних закладах різного профілю.
53. Механізми психологічного захисту, що призводять до появи компенсаторних рис.
54. Явище “десенсібілізації” фахівця до переживань хворого (емоційного зачерствіння).
55. Способи психологічної оптимізації праці та підвищення ефективності роботи медичних працівників.
56. Методи психологічної роботи з персоналом медичних установ.
57. Методи саморегуляції психічних станів та розвитку особистості як способи профілактики синдрому “вигорання”.
58. Принципи організації індивідуальної та групової психологічної роботи з персоналом медичних установ.
59. Групова атмосфера в робочому колективі.

60. Роль державної політики в галузі охорони здоров'я щодо забезпечення гуманізації медичної праці.
61. Значення профорієнтації у свідомому виборі професії медичного працівника.
62. Етапи професійного відбору із встановлення придатності особи до медичної діяльності.
63. Оптимальний стиль керівництва у медичних закладах.
64. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату у колективі.
65. Післядипломна підготовка та перепідготовка медичних фахівців і роль курсів підвищення кваліфікації.
66. Форми організації роботи психолога в медичній установі.
67. Структуроване спілкування в межах роботи підрозділів лікарні.
68. Значення гнучкості керуючого персоналу, динамічності форм взаємодії підрозділів установи.
69. Роль середнього та молодшого медичного персоналу в організації роботи медичного закладу.
70. Особливості підготовки медичного працівника: організаційні та науково-методичні аспекти роботи медичного фахівця.
71. Особливості медичної праці у наркологічних відділеннях.
72. Особливості медичної праці в онкологічних відділеннях.
73. Особливості медичної праці у відділеннях лікування ВІЛ і СНІДу.
74. Особливості медичної праці у психоневрологічних відділеннях.
75. Особливості медичної праці у суїцидологічних службах.
76. Особливості медичної праці у відділеннях швидкої та невідкладної допомоги.
77. Особливості медичної праці у відділеннях реанімації та інтенсивної терапії.
78. Особливості медичної праці у відділеннях реабілітації.
79. Особливості медичної праці у відділеннях терапевтичного профілю.
80. Психологічні аспекти медичної праці сімейного лікаря.
81. Основні напрями роботи психолога з персоналом медичних установ.
82. Роль релігійних та громадських організацій в гуманізації медичної праці.
83. Психофізіологічні наслідки дії шкідливих факторів медичної діяльності.
84. Роль психолога у виробничій адаптації медичних працівників.

85. Психологічні вимоги до емоційно-вольових якостей медичного працівника.
86. Вікові особливості особистості медичного працівника.
87. Професіограма медичного працівника.
88. Профконсультація як система психолого-педагогічного вивчення особистості при виборі професії медичного працівника.
89. Особливості психодіагностичного обстеження в процесі професійного відбору щодо професії медика.
90. Психологічні особливості професійних контактів медичних працівників різного ієрархічного рівня.

ТЕМИ ПИСЬМОВИХ РЕФЕРАТІВ

1. Проблеми і особливості психології медичної праці як підрозділу медичної психології.
2. Основні завдання психології медичної праці.
3. Мультидисциплінарні зв'язки психології медичної праці з природничими та гуманітарними науками.
4. Місце і значущість психології медичної праці в медицині та психології.
5. Основні напрями досліджень у сучасній психології медичної праці.
6. Психологія особистості і поведінки медичного працівника. Психосоціальні та соціально-економічні фактори, що впливають на особистість медичного працівника.
7. Вікові, гендерні особливості у психології медичної праці, вплив рівня освіти, працевлаштування, релігійності на якість роботи медичного персоналу.
8. Рівень мотивації медичного фахівця та його вплив на діяльність.
9. Стигматизація лікаря, психолога, медичного працівника.
10. Кримінальна, судова, громадянська відповідальність медичного працівника (лікаря, психолога).
11. Відповідальність медичного працівника при розв'язанні питань експертизи, встановленні діагнозу.
12. Вплив діагнозу на подальшу долю хворого. Деонтологічні та етичні аспекти.
13. Вплив відносин лікар — пацієнт на медичних працівників.
14. Взаємозв'язок соціально-економічних, організаційних та медико-психологічних факторів у психології медичної праці.
15. Загальна оцінка особливостей медичної діяльності.

16. Психологічні фактори медичної діяльності.
17. Методи оцінювання та самоконтролю діяльності лікаря і психолога.
18. Зміни особистості внаслідок тривалої роботи в медичних закладах.
19. Синдром професійного “вигорання” медичних працівників.
20. Поняття “професійна деформація”. Механізми психологічного захисту, що призводять до появи компенсаторних рис.
21. Явище “десенсибілізації” фахівця до переживань хворого (“емоційного зачерствіння”).
22. Основи організації праці медичного працівника як фактор профілактики професійної деформації.
23. Способи психологічної оптимізації праці та підвищення ефективності роботи медичних працівників.
24. Методи психологічної роботи з персоналом медичних установ: групова робота, супервізія, групи зустрічей, консультації, Т-групи, балінтівські групи тощо. Методи саморегуляції психічних станів та розвитку особистості у медичних працівників як способи профілактики синдрому професійного “вигорання”.
25. Фактори мотивування до діяльності медичного працівника.
26. Принципи організації індивідуальної та групової психологічної роботи з персоналом медичних установ. Роль групової атмосфери у робочому колективі.
27. Особливості праці медичного працівника в різних галузях медицини. Особливості психологічного підходу до лікувального процесу в різних медичних спеціальностях.
28. Професійна “шкідливість” в установах різного профілю.
29. Відмінності та специфіка роботи медичного працівника у закладах різного профілю: поінформування хворих та близьких осіб про діагноз; кримінальна, судова, громадянська відповідальність медичного працівника (лікаря, психолога); розв’язання питань експертизи, вплив діагнозу на подальшу долю хворого тощо. Деонтологічні та етичні аспекти.
30. Методи профілактики “вигорання” серед медичного персоналу установ різного профілю.
31. Професійні вимоги до медичного працівника. Психологічний профіль медичного фахівця.
32. Професіограма медичного працівника. Особистість лікаря і психолога.
33. Взаємодія лікаря і психолога.

34. Психологічні вимоги до медичного працівника. Загальні питання етики і деонтології.
35. Форми організації роботи в медичній установі. Взаємозв'язок підрозділів, вибір форм спільної праці підрозділів та професійних контактів.
36. Структуроване спілкування в межах роботи підрозділів лікарні. Значення гнучкості керуючого персоналу, динамічності форм взаємодії підрозділів установи.
37. Роль середнього та молодшого медичного персоналу в організації роботи медичного закладу.
38. Особливості підготовки медичного працівника: організаційні та науково-методичні аспекти роботи медичного фахівця (уміння обладнати робоче місце, встановити необхідні реляції між підлеглим персоналом, персоналом окремих функціональних підрозділів, налагодити та скоординувати роботу пов'язаних з лікувальним процесом ланок медичної установи).
39. Значення післядипломної підготовки і перепідготовки медичних фахівців та роль курсів підвищення кваліфікації.

КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Результативність самостійної роботи студентів з дисципліни “Психологія медичної праці” визначається такими видами контролю:

- регулярною перевіркою рівня засвоєння матеріалу в процесі практичних і семінарських занять;
- перевіркою якості виконання домашніх завдань і виконання рефератів;
- підсумковим контролем знань після завершення певного етапу освітньо-кваліфікаційного рівня;
- підсумковим контролем знань після завершення певного етапу освітньо-кваліфікаційного рівня (тестові завдання).

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ
для підготовки до підсумкового контролю знань і вмінь
студентів з дисципліни
“ПСИХОЛОГІЯ МЕДИЧНОЇ ПРАЦІ”

№ пор.	Навчальний елемент	Тестові завдання (варіанти позначаються латинськими літерами)	Правильна відповідь
1	2	3	4
Змістовий модуль I. Основи психології медичної праці			
1	Психологія медичної праці як наука. Методологічні принципи у психології медичної праці	<p>1. Види діяльності людини:</p> <p>а) гра;</p> <p>б) навчання;</p> <p>в) праця;</p> <p>г) усе вищезазначене.</p> <p>2. Компоненти праці:</p> <p>а) мета;</p> <p>б) мотив;</p> <p>в) операційний компонент і оцінка;</p> <p>г) зазначене в пунктах а) – в).</p> <p>3. Психологічні аспекти трудової діяльності:</p> <p>а) пізнавальний;</p> <p>б) мотиваційний;</p> <p>в) емоційний.</p> <p>г) зазначені в пунктах а)–в);</p> <p>4. Типи міжособистих відносин у процесі праці:</p> <p>а) комунікативні, інтерактивні;</p> <p>б) інтерактивні, перцептивні;</p> <p>в) перцептивні, комунікативні;</p> <p>г) комунікативні, інтерактивні, перцептивні.</p> <p>5. Психологічні ознаки праці:</p> <p>а) свідоме передбачення результатів;</p> <p>б) усвідомлення обов'язковості досягнення соціально значущої мети;</p> <p>в) свідомий вибір;</p> <p>г) праця не має психологічних ознак;</p> <p>д) зазначене в пунктах а)–г).</p>	<p>1 г)</p> <p>2 г)</p> <p>3 а)</p> <p>4 г)</p> <p>5 д)</p>

1	2	3	4
2	Основні напрями і методи досліджень психології медичної праці	<p>6. Виберіть найбільш повний перелік основних напрямів досліджень у психології медичної праці:</p> <p>а) проблеми підбору, підготовки і професійної адаптації медичних кадрів; б) проблеми підбору, підготовки і професійної адаптації медичних кадрів; взаємовідносини в процесі медичної діяльності; психологічні умови праці; в) взаємовідносини в процесі медичної діяльності; г) психологічні умови праці.</p> <p>7. Визначте методи досліджень психології медичної праці:</p> <p>а) фізіологічні, психологічні, статистичні, перетворюючі; б) основні; в) допоміжні; г) тестування.</p> <p>8. Визначте основне завдання психології медичної праці:</p> <p>а) визначення і використання психологічних вимог до медичних кадрів; б) підтримка оптимальної працездатності; в) розробка методів психологічного впливу на медичних працівників; г) гуманізація медичної праці.</p>	<p>6 б)</p> <p>7 а)</p> <p>8 г)</p>
Змістовий модуль II. Психологічні особливості медичного працівника та їх зміни в процесі професійної діяльності			
3.	Характеристика психологічних якостей медичного працівника та їх роль у лікувальному процесі	<p>9. Психологія особистості медичного працівника виявляється:</p> <p>а) у сфері взаємовідносин; б) у ставленні до праці і до себе; в) у сфері професійних знань і емоцій; г) в усьому вищезазначеному.</p> <p>10. Медична етика – це:</p> <p>а) сукупність норм поведінки медичного працівника; б) сукупність норм поведінки і моралі медичного працівника; в) наука про професійну поведінку медичного працівника; г) усе вищезазначене.</p>	<p>9 г)</p> <p>10 б)</p>

1	2	3	4
		<p>11. Медична деонтологія:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) сукупність норм поведінки медичного працівника; б) сукупність норм поведінки і моралі медичного працівника; в) наука про професійну поведінку медичного працівника; г) усе вищезазначене. <p>12. Визначте когнітивні процеси в структурі професійної діяльності медичного працівника:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) сприйняття, увага; б) уява; в) пам'ять, мислення; г) усе вищезазначене. 	<p>11 в)</p> <p>12 г)</p>
4	Психологічні компоненти в процесі медичної діяльності	<p>13. Визначте компоненти професійного спілкування в медичній діяльності:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) комунікативні процеси, комунікативні здібності, комунікативні явища; б) комунікативні здібності, комунікативні явища; в) комунікативні процеси, комунікативні здібності; г) комунікативні процеси. <p>14. Найпоширеніші форми спілкування медичного працівника в медичній діяльності:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) наради; б) переговори; в) взаємодія з пацієнтом; г) бесіди з керівником. <p>15. Визначте психологічні вимоги до емоційно-вольової сфери медичного працівника:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) самовладання; б) емоційна стійкість, стриманість; в) усе вищезазначене; г) медична діяльність не висуває особливих вимог до емоційно-вольової сфери медичного працівника. 	<p>13 а)</p> <p>14 в)</p> <p>15 в)</p>

1	2	3	4
		<p>16. Назвіть найбільш повне визначення професіограми:</p> <p>а) перелік умов трудової діяльності; б) перелік умов і характеристик трудової діяльності; в) спеціальна карта, яка містить розгорнутий перелік умов і характеристик трудової діяльності; г) перелік професійно-важливих якостей працівника.</p> <p>17. Назвіть найбільш повне визначення психограми:</p> <p>а) частина професіограми; б) перелік вимог до психіки працівника; в) перелік вимог щодо необхідних здібностей до професії; г) перелік вимог до психіки працівника та щодо необхідних здібностей до професії.</p> <p>18. Головне психологічне завдання професійного відбору:</p> <p>а) вивчення професійної спрямованості особистості; б) виявлення мотивації вибору, переважаючого інтересу; в) виявлення комунікативних та організаційних здібностей; г) усе вищезазначене.</p>	<p>16 в)</p> <p>17 г)</p> <p>18 г)</p>
5.	Фактори, що впливають на психологію особистості і професійну поведінку медичного працівника	<p>19. Назвіть соціально-психологічні фактори, які впливають на медичну діяльність і особистість медичного працівника:</p> <p>а) рівень заробітної платні; б) соціально-психологічний клімат колективу, стиль керівництва; в) вік; г) стаж роботи.</p>	19 б)

1	2	3	4
		<p>20. Назвіть соціально-економічні фактори, які впливають на медичну діяльність і особистість медичного працівника:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) рівень заробітної платні; б) соціально-психологічний клімат колективу; в) вік; г) стаж роботи. <p>21. Назвіть індивідуально-психологічні фактори, які впливають на медичну діяльність і особистість медичного працівника:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) рівень заробітної платні; б) соціально-психологічний клімат колективу, стиль керівництва; в) локус контролю, нейротизм, тривожність; г) стаж роботи. <p>22. Назвіть демографічні фактори, які впливають на медичну діяльність і особистість медичного працівника:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) рівень заробітної платні; б) соціально-психологічний клімат колективу; в) стаж роботи; г) вік, стать, рівень освіти. <p>23. Назвіть професійні чинники медичної діяльності, які впливають на особистість медичного працівника:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) профіль діяльності; б) стаж роботи; в) глибина інтерперсонального спілкування; г) усе вищезазначене 	<p>20 а)</p> <p>21 в)</p> <p>22 г)</p> <p>23 г)</p>
6	<p>Психологічні зміни, що виникають у медичних працівників. Механізми психологічного захисту</p>	<p>24. Психологічні зміни особистості внаслідок професійної діяльності виникають у вигляді:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) втоми; б) перевтоми; в) монотонності; г) професійної деформації, “професійного вигорання”. 	24 г)

1	2	3	4
		<p>25. Професійна деформація виникає:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) як перебудова особистісного профілю працівника під впливом тривалої праці за певним фахом; б) як наслідок гострого професійного стресу; в) як наслідок хронічного професійного стресу; г) зазначене в пунктах а)–в). <p>26. Стигматизація лікаря, психолога виникає:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) внаслідок тривалої праці за певним фахом; б) як наслідок гострого професійного стресу; г) зазначене в пунктах а)–в). <p>27. “Професійне вигорання” виникає:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) як наслідок тривалої праці за певним фахом; б) як наслідок гострого професійного стресу; в) як наслідок хронічного професійного стресу; г) зазначене в пунктах а)–в). <p>28. Професійна деформація охоплює:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) мотиваційну сферу; б) когнітивну сферу; в) емоційно-вольову, комунікативну сфери; г) усе вищезазначене. <p>29. “Професійне вигорання” охоплює:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) мотиваційну сферу; б) когнітивну сферу; в) емоційно-вольову, комунікативну сфери; г) усе вищезазначене. 	<p>25 а)</p> <p>26 а)</p> <p>27 в)</p> <p>28 г)</p> <p>29 г)</p>

1	2	3	4
		<p>30. Відмінності “професійного вигорання” від професійної деформації:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) перенесення “професійного Я в поза-професійну сферу”; б) перенесення позапрофесійного Я у професійну сферу; в) усе вищезазначене; г) відмінностей не існує. <p>31. Симптоми “професійного вигорання” за К. Масlach і С. Джексон:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) емоційний дефіцит, емоційне виснаження, редукція професійних досягнень; б) напруження, резистенції, виснаження; в) усе вищезазначене; г) симптоми не перераховані. <p>32. Симптоми “професійного вигорання” за В. В. Бойко:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) емоційний дефіцит, емоційне виснаження, редукція професійних досягнень; б) напруження, резистенції, виснаження; в) усе вищезазначене; г) симптоми не перераховані. <p>33. Синдром “професійного вигорання” за В. В. Бойко містить:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) 3 симптоми; б) 6 симптомів; в) 9 симптомів; г) 12 симптомів. <p>34. Синдром “професійного вигорання” охоплює:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) психічну сферу; б) соматичну сферу; в) психосоматичну сферу; г) не стосується здоров'я працівника. 	<p>30 б)</p> <p>31 а)</p> <p>32 б)</p> <p>33 г)</p> <p>34 в)</p>

1	2	3	4
Змістовий модуль III. Засоби профілактики психологічних змін особистості медичного працівника та оптимізації медичної праці			
7.	Методи оптимізації праці медичного працівника	<p>35. Вкажіть найбільш доцільний стиль керівництва медичними закладами, що протидіє “вигоранню”:</p> <p>а) гнучкий; б) демократичний; в) ліберальний; г) авторитарний; д) диктаторський.</p> <p>36. Методи психологічної роботи з персоналом медичних установ:</p> <p>а) групи супервізії; б) групи зустрічей; в) Т-групи, балінтівські групи; г) усе вищезазначене.</p> <p>37. На заваді професійним деформаціям та “професійному вигоранню” стають такі фактори мотивації до праці:</p> <p>а) оцінка праці колективом, керівництвом; б) зворотний зв'язок — бачити результати своєї праці; в) підвищення кваліфікації, свобода прийняття рішень. г) усе зазначене в пунктах б), в);</p> <p>38. Назвіть методи саморегуляції психічних станів та розвитку особистості як способи профілактики синдрому “професійного вигорання”:</p> <p>а) нервово-м'язова релаксація; б) аутогенне тренування; в) вибіркове реагування; г) усе вищезазначене.</p>	<p>35 а)</p> <p>36 г)</p> <p>37 а)</p> <p>38 г)</p>

1	2	3	4
		<p>39. Назвіть перелік неспецифічних методів боротьби з “професійним вигоранням”:</p> <p>а) режим праці та відпочинку, чергування видів трудової діяльності, оптимальний мікроклімат, освітлення;</p> <p>б) навички саморегуляції і управління функціональними станами;</p> <p>в) Т-групи, балінтівські групи, групи зустрічей;</p> <p>г) усе вищезазначене.</p> <p>40. Завдання психогієни на виробництві:</p> <p>а) зменшити навантаження на психіку працівника;</p> <p>б) оптимізувати відносини в мікрогрупах;</p> <p>в) сприяти особистій психогені;</p> <p>г) усе вищезазначене.</p>	<p>39 а)</p> <p>40 г)</p>

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Абрамова Г. С.* Практическая психология. — Екатеринбург: Деловая книга, 1998. — 368 с.
2. *Блейхер В. М., Крук И. В.* Патопсихологическая диагностика. — К.: Здоровья, 1986. — 280 с.
3. *Богучарова О. І.* Здоров'я особистості у психологічній перспективі. — К., 2004.
4. *Бурлачук Л. Ф., Морозов С. М.* Словарь-справочник по психологической диагностике / Отв. ред. С. Б. Крымский. — К.: Наук. думка, 1989. — 200 с.
5. *Вітенко І. С.* Загальна та медична психологія. — К., 1994.
6. *Вітенко І. С.* Психологічні основи лікувально-профілактичної діяльності та підготовки лікаря загальної практики — сімейного лікаря. — Х.: Золоті сторінки, 2002. — 392 с.
7. *Кабанов М. М.* Реабилитация психически больных. — Л.: Медицина, 1978.
8. *Криштона Б. П.* Медична допомога і ринок: проблеми менеджменту. — К., 1996.

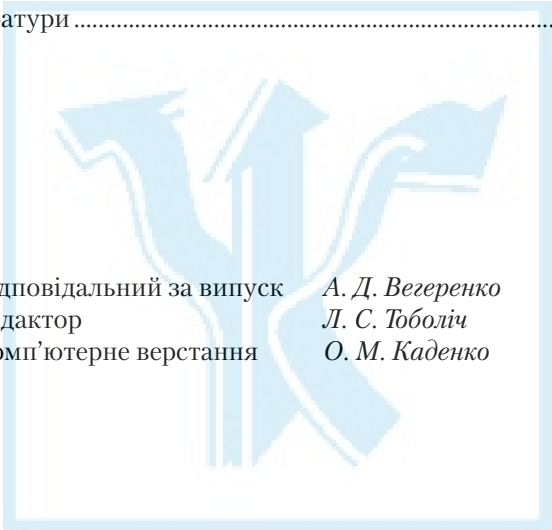
9. Лукашевич Н. П., І. В. Сингаєвська І. В., Бондарчук Є. І. Психология труда. — К., 1997.
10. Михайлов Б. В. Синдром “выгорания”, его причины и способы коррекции // Архів психіатрії. — № 4. — 2001. — С. 32.
11. Основы практической психологии: Підруч. для вищ. навч. закл. освіти / Кол. авт.: В. Г. Панок, Н. В. Чепелева, Т. М. Титаренко та ін. — К.: Либідь, 1998. — 450 с.
12. Основы психологии: Підручник / За заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. — К.: Либідь, 1997. — 632 с.
13. Практическая психология: Учебник / Под. ред. М. К. Тутушкиной. — СПб.: Дидактика Плюс, 1998. — 336 с.
14. Сницаренко А. С. и др. К вопросу о стигматизации в психиатрии // Архів психіатрії. — № 4. — С. 29.
15. Качук В. Г., Хапко В. Є. Психофизиология труда. — К., 1999.
16. Харди И. Врач, сестра, больной. — Будапешт: Изд-во АН Венгрии, 1988.

Додаткова

17. Бачершов Я. Е., Воронцов М. П., Петрюк П. Т., Цыганенко А. Я. Эмоциональный стресс в этиологии и патогенезе психических и психосоматических заболеваний. — Харьков: Основа, 1995. — 276 с.
18. Кордузл М. Психология. А-Я: Словарь-справочник. — М.: ФАИР-ПРЕСС, 1999.
19. Манерс Д. Социальная психология. — СПб.: Питер Ком, 1998.
20. Психология: Словарь / Под ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. — М.: Изд-во полит. лит., 1990. — 496 с.
21. Селье Г. Стресс без дистресса. — Рига: Виеда, 1992. — 109 с.
22. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. — СПб.: Питер Ком, 1998. — 608 с.
23. Ялом И. Экзистенциальная психотерапия. — М., 1999. — 576 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Організація та форми самостійної роботи студентів	4
Теми письмових рефератів	15
Контроль самостійної роботи студентів	17
Тестові завдання для підготовки до підсумкового контролю знань і вмінь студентів з дисципліни “Психологія медичної праці”	18
Список літератури	26

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Л. С. Тоболіч*
Комп'ютерне верстання *О. М. Каденко*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3272

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП